

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
 Pe un an 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane)
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Măcelarilor nr. 21).
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

ÎMBRĂȚIȘAȚI, ROMÂNI, MESERIILE ȘI NEGOTUL!

III. Am zis în numărul trecut, că viața meseriașului și a negustorului este, în asemănare cu cea a plugarului, și mai ușoară, și mai curând răsplătitoare a muncii, și mai ferită de atâtea mari griji, și mai încununată cu cinstire, cu prețuire din partea lumii: în tot chipul mai ticnită și mai lesnicioasă.

Să o dovedim aceasta.

Ea este mai ușoară, — pentru-că nu totdeauna cere o atât de crâncenă și istovitoare încordare a puterilor trupesti, a brațelor, ca și lucrarea pământului. Negustorul (de ori-ce fel), pantofarul, croitorul, cojocarul, pălărierul, tipograful, bărbierul, rotarul și pelarul chiar, nici unul nu-și muncește așa de greu, și prin urmare nu-și slăbește atât de mult trupul seu, ca și economul ținând de coarnele plugului, săpând, cosând, încărcând carul, clădind clăile, etc. Dar' e viața meseriașului și negustorului mai ușoară și pentru altceva: Meseriașul își poate începe meseria lui cu un capital mult mai mic decât își poate începe un econom. Un tânăr pregătit pentru o măiestrie, poate începe să lucreze pe seama sa chiar cu un capital de 100—200 fl. și să o ducă înainte și să ajungă cu vremea la frumoasă bunăstare. Negustorul deasemenea, pentru-că se află acum firme (tovărășii) mari negustorești, care îți umplu prăvălia (bolta) cu marfă, și ai numai să manipulezi cinstit și să le răsplătești pe rînd, și poți da înainte, cu spriginul lor, începând aproape din nimica. Dar' poate cu aceeași sumă face ceva un econom? Nu! Nici pentru a-și cumpăra pământ nu-i va fi de-ajuns, nici pentru vite, nici pentru celelalte multe de care are lipsă la economia sa de sine stătătoare. Unui tânăr sêrac dar', mai ușor îi este a se face măestru și chiar negustor, decât econom. Și e mai ușoară viața unui măestru ori negustor și pentru aceea, că poate lucra ori când mereu sub coperișul casei sale: nici vara în căldură prea mare, ars de ferbințeala soarelui, nici iarna în ger, zgriburind și primejduindu-și adesea sănătatea.

Este mai curând răsplătitoare a muncii, atât meseria cât și negustoria, întrucât meseriașul, fie el ori-care, și negustorul, își poate desfăcea marfa sa ori-când

spre vînzare, fără să fie silit a aștepta tot anumite părți ale anului. Bietul țeran muncește trei părți din an, și abia în una, numai toamna, se poate și el bucura de roada muncii sale. Ear' ce e mai trist e, că în cele trei părți ale anului, e silit a face mereu la datorii pentru deplinirea muncii, ear' când toamna „harnică și damică“ îi dă și lui roada: vin creditorii și executorii, și până e încă caldă 'i-o iau și 'i-o cară toată, și-l lasă ear' cu casa și cu masa goală!... Meseriașului bun și harnic nu 'i-se întâmplă aceasta. El lucrează azi și azi își ia de loc și plata. „Bate una cu ciocanu, și-i și cade'n mână banu“... Ear' aceasta e o mare norocire pentru muncitor.

Este mai ferită de atâtea mari griji, — pentru-că nici meseriașul nici negustorul nu are să se uite mereu după soare și după vreme, că oare poate-se apuca azi de coasă. ori de plug ori de seceră, el în toată bunăvremea, fie ploaie, fie soare, fie zăpadă, lucrează ne'ncetat, și nu-l împedecă nimic în câștigare, cum împedecă pe econom timpul nepriincios săptămâni întregi, silindu-l a sedea numai și a mânca, — nici, bună-oară, grija cea mare pe care o are economul în fiecare primăvară, că în urma ploilor vor eși apele și-i vor mătura sămănăturile, grije care mai totdeauna în rău se isbândește, și frică de care mai nici când nu scapă, — pe meseriaș și negustor nu-l tulbură și nu-l poate tulbura, — dar' nici primejdia de mai târziu, că grindina verii va zdrobi holdele în floare, și-l va lăsa pe bietul țeran sărac, — pe meseriaș și negustor nu-l amenință: el poate lucra și vinde înainte și bine.

Este în mai mare cinste ținut de lume meseriașul și negustorul decât economul, pentru-că deși cinstit și vrednic de multă cinste e și țeranul, dar' totuși pe meseriașul și negustorul din oraș îl respectează și unii și alții mai mult. De ce? Pentru-că la oraș fiind și mai printre oameni învîrtindu-se, el e, cum se zice, mai umblat în lume, mai poleit, mai pricepător la tot felul, decât țeranul econom, care n'are privilegiu a vedea și învăța atâtea ca meseriașul ori negustorul dela oraș!

Mai e și mai ticnită și mai lesnicioasă viața meseriașului și a negusto-

rului ca a economului, pentru-că acestia știu și învață, și pot la oraș să se hrănească mai bine decum știe și poate un țeran la sat. Și asta încă e mult, dela hrană atrînd dezvoltarea trupului și sănătatea lui. Și e mai ușoară și pentru-că pe copii și-i poate ține mai lesne la învățătură, de vreme-ce în orașe sînt școlile cele mai bine-întocmite și școlile cele mari, — și așa își poate crește din copii ce vrea, fără să-l coste atîta cât pe bietul țeran care duce cu spatele mîncare dela sat la oraș pentru fiu-seu, și pe urmă când ar fi mai de lipsă, nu mai birue să-l țină. Meseriașul și negustorul din oraș e ferit de aceste neplăceri și greutăți. Lui îi e foarte ușor a-și crește fiii de așa, ca să-i slujască și lui spre fală, și neamului seu! În ce se ține ele neatîrnare, au aceeași deplină neatîrnare, pe care o are și un econom. Nu atrîna meseriașul ori negustorul nici dela preot, nici dela notar, nici dela vlădică, nici dela ministru! Se slujește numai de ei în lipsele sale, își face puținele datorințe ce le are față de dîșii, încolo ei nu-l pot împedeca în trebile sale, și nu se pot amesteca în acelea. Nu-l poate țipa nimic din slujba sa. Neatîrnare, pe care nu o are nici învățătorul, nici preotul, nici slujbașul civil, nici nimeni din cei-ce stau în slujbe de alții, fie ele bisericesti, fie de stat.

Și încă multe-multe altele sînt socotințele, care toate ne îndeamnă a atrage luare aminte a poporului nostru asupra meseriilor și negustoriei.

Toate acestea însă privesc numai ticna și ușurătatea persoanei meseriașului, ca atare.

Dar' noi în toate ale noastre lucrări, ca Români, trebuie să ținem seamă și de-o socotință mai înaltă, pe care să nu o pierdem nici când din vedere și pentru care ar trebui să ne dăm mai cu sîrguință fiii la meserii și la negustorii: Este iubirea ce trebuie să viețuiească în inima fiecăruia dintre noi, pentru mărirea și înălțarea neamului nostru românesc, prin înălțarea singuraticilor fii ai lui!

Despre aceasta în numărul viitor.

Ioan Moțu.

Rătăciții.

Mult am fi tari noi Români, dacă pe toți un singur gând și-o singură simțire ne-ar stăpâni. Durere însă, că n'am ajuns nici până azi să ne mângăiem cu faptul *străngerii la un loc al tuturor Românilor*. Ci din potrivă: în toate lucrările noastre de căpetenie ne-am înfățișat desbinați. Astfel: când în primăvara anului 1892 am pornit cu Memorandul la Viena, să arătam Împăratului durerile și îngrijirile noastre, capii bănașenilor nu numai că au stat acasă, dar' prin foaia lor «Luminătorul» s'au năpustit asupra comitetului național în fruntea căruia erau bărbați ca *Dr. Ioan Rațiu, Eugen Brote și Dr. V. Lucaciu*, ocărându-i ca la ușa cortului, că nu fac bine plecând cu Memorandul, că nu e potrivită vremea pentru asemenea lucru. Tot așa a făcut și «Gazeta Transilvaniei» din Brașov, deși *conferența națională* din Ianuarie 1892 a hotărât cu toate glasurile ei ducerea Memorandului.

Aceiași oameni s'au încercat să turbure măreția *conferenței* din Iulie 1893. Ear' acum, în toamna trecută, când cu *adunarea națională* din 28 Noembrie, ca să se arate și seci în suflet și înguști la minte, deasemeni au stat departe de munca națională. Pe când Români din toate părțile alergau la Sibiu să-și spună glasul în fața greutății vremilor ce am ajuns, rătăciții seci în suflet și înguști la minte chiar și după-ce au văzut că *adunarea națională* a fost măreață și că i-a scos din fire pe potrivnicii noștri, nu s'au sfiit să cârtească. Cuvinte grele au zis celor pe care iubirea pentru martirii întemnițați și alipirea către neam i-au îndemnat să vină la Sibiu și semne se dea, că cu toată urgia ce se descarcă asupra noastră, nici unul dintre noi nu s'a înfricoșat.

Adevărat, că din zi în zi scade numărul lor. La 1892 dl *Al. Mocsonyi*, capul celor rătăciți, avea întreg Banatul cu sine. La 1894 s'a dovedit, că în juru-i abia mai sunt câți-va îmbetrâniți în rele și câțiva tineri, crescuți din tinerețe încă în slugărnice.

Vorba e însă, că dl Mocsonyi este bogat, are la îndemână două foi: „Dreptatea” și „Foaia de Duminecă”, prin cari mai ales dela înfrângerea ce a suferit-o în Noembrie 1894, caută să-și facă oameni printre Români.

Pe față nu îndrăznește dl Mocsonyi se vină cu gândurile sale. Români toți l'ar asvirli cu petri, pentru-că îndată ar vedea, că nu națiunii românești vrea d-sa să slujească, ci ungușilor, a căror foi l-au și laudat de câte ori numai dl Mocsonyi a cercat să-și abată pe Români dela calea cea bună. În viclenia sa caută să le găsească însă greșeli celor, cari conduc politica noastră națională.

Cea mai nouă învinuire a dlui Mocsonyi e, că noi,ăști cari nu ne adăpăm în apele mocsonyiste, *prea finem cu Viena, prea ne punem nădejdea în Împăratul*.

O învinuire acesta, pe care ne-o aduc și Unguri. Ei ar vrea să ne punem nădejdea numai în magnații unguri între care dl Mocsonyi are un ginere, ori cel puțin în partidul kossuthist.

Fără a ne arăta o cale mai bună decât cea pe care au umblat strămoșii noștri, pe care mergem și noi, foaia temșoreană se mărginește numai a spune, că nu e bine așa, că cei cari așa purcedem, ne facem vinovați de grea osândă.

Noi vom dovedi însă, în alt articol, că luminați au fost strămoșii noștri, când au purces pe acea cale, că în împregiurările prin cari am trecut, fără ca se aducem rău asupra neamului românesc, nici noi nu puteam apuca alt drum.

Russu Ștrianu.

Frați către frați!

Cetitorii noștri au știre despre frumoasa scrisoare de încurajare pe care cei 277 deputați italieni au trimis-o dietei Terii Românești, la adresa întreg poporului român, laudându-l pentru bărbăția cu care luptă întru susținerea naționalității sale de viță latină.

Deputaților italieni li-s'au trimis sute și sute de scrisori de mulțumită: dela dieta română, dela senatul român, dela Ligă etc. Între alții studenții universitari români din țeara noastră au trimis și ei o mulțumită, la adresa dlui *B. Pandolfi*. Ascultați acum ce frumos a răspuns dl Pandolfi studenților noștri:

„Veneția, 22 Ianuarie 1895.

„*Prea iubiți frați!*

„*Am primit salutul vostru și mi-e cu atât mai scump, că îmi vine dela tineri studenți, pe care eu deosebit îi iubesc.*

„*E a treia-oară că studenții români îmi trimit la olaltă salutul lor, ceea-ce dovedește, că ei mă socotesc ca pe unul din familie.*

„*Betrân de ani, dar' în totdeauna tiner în simțire, eu vă înțeleg dorințele voastre sfinte, și mă unesc cu voi în lucrarea, care trebuie să se întrupeze!*

„*Vă trimit un exemplar din discursul meu ținut la Turin, și vă rog să primiți îmbrățișarea mea cea mai sinceră și mai credincioasă.*

Al vostru cel mai iubitor frate:

B. Pandolfi.“

*

Semne bune acestea, de care ne bucurăm din toată inima, ca de unele ce ne dovedesc că dragostea străinătății tot mai caldă e pentru noi, cu toate uneltirile ce le pun la cale contra noastră cei dela sacul cu grăunțele din Pesta!

Procesul dlui Dr. Lucaciu.

Ziua pentru noua pertractare a procesului dlui Dr. Vasile Lucaciu, s'a fixat. Ea este pusă pe 15 Februarie călindar nou, și pertractarea se va ține tot în fața tribunalului din Sătmar, unde ântâia-oară nu fusese lăsat să vorbească românește, ci osândit așa pe d'antregul la 6 luni temniță ordinară, — volnicie pentru care a și fost nimicită judecata.

FOIȚA.

Două idile.

*Își dorm livezile în floare
Somn dulce 'n liniștea de seară,
Doar' fluturii albaștri zboară
Pe clopoșei de lăcrămioare.*

*Albinele 'n prisacă toate
Sau dus din roșii trandafiri,
Și vrăbii stând pe crengi subțiri
Ca 'n scrincioab parcă's legămate.*

*Tu în desișul tămâiet
Ou flori de tei și de răsură,
Mă chemi c'un deget pus la gură
Să vin încet, cât mai încet...*

*M'apropii, și-mi arăți aici
De-o creangă atîrnând ușor,
Un cuib, sfânt leagăn de amor
Și 'n preajmă-i două păsărici.*

*Sascund de lume 'n flori de tei
Că 'mpărechiate-s de curând,
Și-au adormit alături stând,
Aripa lui de-asupra ei.*

*Și multă vreme amîndoi
Ne-am alintat privind acele
Nedespărțite păsărele,
Cuprinși ca dînsele și noi...*

*Și dragălaș, cu ochii 'n jos,
Atât de rușinoasă-mi zici:
— Vezi tu, ar fi așa frumos
Și cuibul nostru tot aici...*

Artur Stavri.

Tricolorul.

*Simt flori umblând prin mine
Și pe gânduri mă pornesc,
Când mă uit cu drag latine,
Steag răsboinic strămoșesc!*

*Dacă preotu 'ngrijește
De potirul cel sfântit,
Mai mult încă te păzește
Ochiul meu neadormit.*

*De ce 'n pieptu-mi simt foc mare
Când de tine eu vorbesc?
De ce inima-mi tresare
Când în față-mi te 'ntălnesc?*

*E vre un secret, fătăte,
Ce-l ascunzi în sinul tău?
Sau cu sufletu-mi ești frate?
Sau ești chiar sufletul meu?*

*Tu ești eu și eu prin tine
Am trăit și-oiu să trăiesc,
Și 'ncă mii și mii ca mine
Pe pământul strămoșesc.*

*Ție 'nchin a mea credință,
Jur că stîlp în veci 'ți-oiu fi,
Și 'n restriști și 'n biruință
Dela tine n'oi lipsi!*

Candiano-Popescu.

Din trecutul nostru.

— Întăile lupte alui Decebal. —

În vremea când Dacii aveau în fruntea lor pe Decebal, regele cel isteț și cuminte, pe tronul împărăției romane, se întâmplase să stee chiar un împărat slab, moleșit, *Domitian* cu numele.

Încrezut în puterile poporului seu, și în învățătura ce o primise prin adușii din împărăția Romanilor, precum și în aceea că vedea că *Domitian* nu-și nu știu ce om de care să ai prea multă teamă, Decebal trece pe la anul 82 după *Christos*, peste Dunăre în Mesia, provincă romană (Bulgaria și Serbia de azi) și atacând pe stăpânitorul țerii, numit „proconsul“, *Oppius Sabinus*, îl bate și ucide.

Aflând despre pierderea armatei sale, *Domitian* trimite pe generalul seu *Fuscus* contra lui Decebal, dar și acesta are tot soarta celui dintâiu, este învins și oastea lui înfrântă.

Ba Decebal e așa de norocos, că pune mâna pe mai multe steaguri romane, pe care le duce și le așează cu fală în orașele Daciei, spre încurajarea poporului seu, și drept semn că bine îi merge: că cu învățături primite dela chiar Romani, îi bate acuma pe acestia la ei acasă!

Însuflețirea lui Decebal și a poporului seu era mare!

Domitian își mai încearcă odată norocul și trimite și-o a treia armată ca să-și cerce puterile cu îndrăznețul rege al Dacilor. Și această armată, cărmuită de *Tetius Iulianus* este mai norocoasă ca cele dinaintea ei. Ea trece Dunărea și înaintează prin mijlocul Bănătuului de azi, și lângă Lugoj, unde e azi satul Tapa, întâlnește armata lui Decebal. Aci s'a încins între armatele dușmaue o luptă crâncenă, care a ținut vreme mai îndelungată, și s'a sfârșit prin înfrângerea puterii Dacilor. Dacii se spăriară și simțiră încă odată

cât de puternici sânt Romanii, cărora ei nu li-au dat pace, ci i-au zgândărit. Și acum Romanii puteau să-și sugrume bine pe Daci, dar' chiar în vremea asta, nenorocirea a vrut, că un popor vecin lor, *Marcomanii*, porniseră și ei cu bătaie contra Romanilor și le bătuseră acestora mai multe trupe.

Domitian simțind că pentru el mai mare primejdie e ceea ce-i vine dela *Marcomanii*, se grăbi să sfârșească cu Dacii, și, el biruitor, îi îmbie cu pace, numai să-și dea apoi pace!

Decebal, regele isteț și cuminte al Dacilor, văzând că *Domitian* deși l-a biruit tot se simte în strâmtoare, se folosi de privilegiu, și încheie o astfel de pace, din care nu biruitorul, ci el, învinsul, se tragă folosul. El anume, văzând că tot mult mai trebuie să învețe oamenii săi pentru-ca să știe cât Romanii și să poată ține piept cum se cade cu ei, puse drept punct de învoeală, că Romanii să le trimită lor, Dacilor, tot felul de meșteri, de mașini și de instructori (învățători) de care ar avea lipsă! Și *Domitian* nu băgă de seamă însemnătatea acestui punct, ci buimăcit cum era, se învoi. Ba se învoi chiar, numai ca să scape mai curând de ei, să le dea Dacilor în fiecare an și un așa zis „dar“, ear' acest „dar“ era o sumă însemnată de bani, pe care o plătea ca „tribut“, cum plăteau până bine de curînd, popoarele supuse cu puterea, celor-ce li-au pus piciorul pe grumazi! La Roma însă *Domitian* nu spuse nimic despre acestea, ci înfățișă lucrul de așa, ca-și-cum Dacii s'ar fi umilit lui, pentru-ce el fu s'ărbătorit cu mare pompă și alaiu ca un puternic biruitor.

Ear' în chipul acesta marea Împărăție română, puternică și temută de o lume, ajunge prin slăbiciunea unui domnitor, ea plătitoare de tribut unei țeri vecine mai slabe decât ea! I. M.

„Bravuri notărești!“

Din *Muereu* mare sat românesc, ni-se scrie, că în ziua de 31 Dec. c. v. a dat județul *Knoll*, notarul de acolo, o poruncă aspră la toți juzii din satele lui, că pe mâine dimineața să scoată fie-care din toată casa om la pădure, că el voește să facă o vîndătoare. În ziua de Anul-Nou, zi de s'ărbătoare și și *Duminecă*, bietii oameni erau de dimineața la locul unde a fost porunca. Au fost dl *Knoll*, dl solgăbirău *Gall* din Turda și alți vîntători. Au început la lucru; oamenii trebuia să slujască în loc de câni; zăpada mare; au umblat toată ziua prin pădurile Săliștei și Silvașului și seara s'au întors cu un iepuraș. Eu unul tare bag de vină la primar, care, Român fiind, să nu fi ascultat porunca notarului, chiar ziua de Anul-Nou fiind, ci să fi venit la biserică și să asculte sf. slujbă, nu să bată dealurile prin păduri. Altă bravură. În toamna anului trecut notarul *Knoll* eșind din o cărcimă din Pusta-Săncraiu și aflând în drum pe trei țerani români, așa din senin s'a apucat și i-a bătut foarte rău, încât unul dintre ei era să moară. Oamenii bătuiți l-au arătat la judecătorie, dar' în loc să-l judece pe notar, au pedepsit pe țerani cu câte 15 fl. și temniță!

— Din *Ucea-superioară* ni-se scrie: „Un locuitor din comuna noastră voind a-și scoate un pasaport pentru a călători în România, a fost îndrumat din partea oficiului pretorial să-și facă o rugare către comanda regimentului 31, la care a slujit ca soldat, și i-se va da voe de a-și putea căpăta pasaport. Bietul om s'a rugat de dl învățător de i-a făcut o rugare. Învățătorul făcându-i rugarea în limba română și subscriind-o primăria, s'a dus cu ea la dl Pretor, care fiind Maghiar, i-a primit rugarea, dar' i-a spus să o subscrie și dl notar *Valeriu Opriș*, care fiind de naștere Român, n'a voit să subscrie acea rugare, zicînd: „Mie-mi-este rușine să subscriu o rugare în limba română. N'avem noi scriitori cari știu scrie ungurește? pentru-ce te-ai dus la învățătorul de ția scris-o în limba română? Nu voesc să-ți-o subscriu! Roagă-te de mine să-ți-o fac în limba maghiară, și să-mi plătești căci doar' pentru aceea servesc ca notar aici!“ Bietul om s'a dus acum din nou la pretură cu rugarea și poate o va primi și fără subscrierea lui! — Dar' e prea mult! Românii din *Ucea* ar trebui să-și învețe omenie pe acel păcătos și josnic notar!

Dări de seamă.

II.

„Țeara noastră“.

În Sibiiu a eșit de curînd de sub tipar o carte de 446 fețe, al cărei întreg titlu este: „Țeara noastră. Descrierea părților Ardealului dela Murăș spre Miază-zi, și valea Murășului. De Silvestru Moldovan. 1894“.

Scriitorul acestei cărți a luat asupra-și una din cele mai frumoase dar' și grele sarcini: a aduna tot felul de date (însemnări) asupra frumoasei țeri locuite mai numai de noi Români, acum de aproape două mii de ani, asupra *Ardealului*, și a țile da pe toate la un loc, într-o carte. Lucrare bună de acest fel, noi Români ardeleni, și românește scrisă, n'am avut până acum, și dl Moldovan, fost profesor la gimnaziul român din Brașov, s'a apucat să o facă, și dintru început trebuie să o mărturisim, că frumos a isbutit, la bun capăt a dus-o.

Știm însă cu toții, că astfel de cărți ce cuprind numai date seci despre o țeară, cum sânt cărțile de „geografie“ bună-oară, nu cu plăcere le cetim; ele nu ne atrag. Dl Mol-

dovan a știut-o asta, și n'ei că s'a pus să facă o carte seacă ca de geografie, ci o carte care pe lângă cunoștințe de lipsă, să-ți facă și o plăcere totodată cetindu-o. D-sa descrie cât se poate de amănunțit, locurile deosebite și mai însemnate, cu frumusețile lor, ear' în legătură cu acestea scoate la iveală și frumoasele povești din bătrâni ce se spun despre ele, descrie apoi portul oamenilor din fiecare ținut, moravurile lor, credințele, și tot ce crede a fi de lipsă și de tolos să între în cunoștința cetitorului.

Eată cum lucrează dl Moldovan:

Întâiu și întâiu ne spune o prea frumoasă poveste bătrânească despre un împărat, care avea un măr ce-i rodia mere de aur, pe care însă el nu le putea gusta, căci în toată noaptea ele periau fără-ca furătorul să poată fi prins. Arghir fiul mai mic al Împăratului isbutește însă a pune mâna pe hoți, care erau șapte păunițe. El a prins pe una; ea s'a schimbat în fată cu părul de aur; era Ileana Cosinzeana. I-a spus că ea a sădit pomul ca să aibă privilegiu a veni acolo, că ei sânt meniți pentru olaltă!...

Arghir e Împăratul Traian, păunița e Dacia, pe care Traian o și cucerește.

După-ce în acest fel frumos și atrăgător îți leagă luarea aminte, dl Moldovan descrie mai departe pe scurt războaiele între Daci și

Romani, cuprinderea acestor țeri prin străbunii nostri viteji, frumuseța țărilor peste tot, și bogăția lor.

O ia apoi amănunțit, descriind pe rînd: Poarta de-fer și Valea-Hațegului cu locurile mai însemnate, obiceiurile, portul oamenilor, și altele, Valea Jiurilor cu pasul Vulcan și Surduc; munții Făringului; Sibiiul și ținutul lui cu toate a le lor frumuseți și stări mai înaintate; Țara Oltului; Brașovul și împrejurimea; Valea-Murășului; a Tărnavelor, a Secășului, și așa mai departe.

Mergînd după cursul apelor, dl Moldovan ne arată pas de pas și amănunțit ce e la dreapta, ce e la stînga țărilor lor, cum sînt oamenii, cum se poartă, cum stau ca bunăstare, ce cred despre cutare ruină de cetățue, despre cutare pisc de munte, și altele, și altele. Lucruri și frumoase și de folos a le ști.

N'am putea recomanda cărturarilor noștri dela sate o carte mai bună de acest fel. Îndeosebi din bibliotecile școlare și de pe masa fiecărui învățător ar fi păcat să lipsească.

Nu cuprinde încă Ardealul întreg, dar' va urma, dacă aceasta va fi bine spriginită. Costă 1 fl. Se poate ave dela „Institutul Tipografic“ în Sibiiu.

Prier.

Din legile noastre.

Despre folosința averii de pământ.

§. 12. Pășunile cari formează avere comună (a mai multora, ori poate a satului întreg), numai atunci se pot împărți între părtași, dacă s'a hotărât aceasta judecătorește, ori dacă s'a dobândit pentru aceasta îngăduință dela ministrul de agricultură.

Unde-i vorba de pășuni comune aflătoare pe dealuri, și ar ajunge treaba la împărțire, e a se adevăra, că atunci, când acele locuri s'ar lucra în felurite chipuri, părțile formate nu vor fi primejduite în chip însemnat, nici prin spălările (scurgerile) mari de ape, nici prin perirea (lunecarea) în un chip ori altul a păturei de-asupra.

§. 13. Pe pământuri primejduite de spălări de ape, pășunarea se poate opri în parte ori de tot.

Dacă scurgerile de ape ar pute pricinui pagube și pe averea altuia (învecinată), atunci autoritățile (slujbașii chemați) pot rândui luarea de măsuri de îngrijire în anumită vreme, ori pot rândui îngrădirea de tot cu lemn a locului de unde vine primejdia, și la întemplieră de neînțelegere, va statori cheltuelile îngrădirii, amăsurat cu partea ce o au cei din pricină.

Dacă cei interesați (aceia pe care îi privește) fără nici un cuvânt vrednic de luat în socoteală, în termenul dat, nu vreau să îndeplinească porunca de îngrădire dată de mai mari, atunci pot fi siliți la aceasta, dându-li-se pedepse în bani până la 200 coroane, de atâtea-ori de câte-ori nu se supun.

§. 14. Părțile sterpe dela proprietăți cu venit anumit, care dealtfel sunt potrivite să fie sădite cu arbori, și în alt chip nu se pot folosi mai bine, trebuie să fie sădite și încă în timp dat.

Cari locuri sunt de a se sădi cu arbori și în cât timp, va hotărî comisiunea administrativă a comitatului, după-ce mai întâiu a ascultat și părerea proprietarului.

Proprietarul e dator să se supună rânduilor autorității dacă nu cumva are vre-un motiv corăspunzător de a nu se supune. Cel-ce face în contra acestui ordin (adecă nu se supune), se va pedepsi cu gloabă în bani ce poate trece până la 200 coroane (100 fl.)

(Notă. Autoritățile nu pot dispune sădirea dacă aceasta ar costa mai mult ca cât prețuește pământul.)

§. 15. Averile de pământ ale orașelor, precum și ale comunelor mari și mici, ca stăpâne după drept, stau și ele, atât în privința felului de folosire al lor, cât și a statoririi venitelor, sub controla (supravegherea) organelor oficioase (mai marilor).

În comunele mari și mici, solgăbirul ori locțiitorul seu, când cu eșirea la fața locului, e dator a-și câștiga el însuși încredințare despre felul de administrare (folosire) a averilor comunale, și a face arătare despre scăderile ce ar fi aflate sau, întrucât are și el drept, să iee măsuri pentru îndreptarea acelor.

§. 16. La moșiile date în arândă, în contractul de arândare sunt a se însemna, că stăpânul averii întrucât anume își trece drepturile și datorințele sale ce le are în înțelesul acestei legi, asupra arândatorului. Dacă contractul în privința aceasta nu cuprinde rînduiri, s'au dacă chiar cuprinde, dar' acelea n'au fost înștiințate primării comunale, atunci toate drepturile și datorințele întemeiate pe legea de față, se socot ca fiind ale arândatorului. La pertractări ce privesc statul însuși a averii, e a se chema totdeauna și proprietarul.

§. 17. Topirea de cânepă și de in, este iertată numai în locuri numite anume și pe lângă îndrumări înainte statorite.

Pentru scumpii întemnițați.

În comuna *Bucium-Cerbu* următorii buni Români și bune Române au dat liturgii pentru sănătatea și scăparea în pace a iubiților noștri întemnițați: Ana Todescu 10 liturghii, Minerva Todescu 5, Valeria Todescu 5, Iudita Todea 4, Anastasia Danciu 1, Salvina Danciu 1, Maria Danciu 2, Florie Câmpean 2, Sofia Crișan 1, Dumitru Todea 3, Nicolae Crișan 4, George Tomuș 2, Moise Danciu 2, Candin Giurgiu 3, George Danciu 1, George Crișan 3, Alexandru Danciu 2, Iosif Tomuș 2, George Jovan 1, Simeon Crișan 2, George Feru 3, George Draia 2, Nicolae Macaveiu 2, Ioan Câmpean 2, Simeon Tomuș 2, Mihail Candrea 9. — Bravi Români și Române. Laudă lor!

— Din *Copandul-de-Murș* ni-se scrie, că poporul român de acolo cu națională și creștină însuflețire a hotărât ca ziua sfântului Vasiie (1 Ianuarie) să o sörbeze cu o deosebită evlavie, aducându-și aminte într'însa de al nostru mare *Vasile* - ce-l avem închis

la Seghedin și de toți ceilalți vrednici și cinstiți soți ai sei de suferințe din Seghedin și Vaț. La slujba d-zeească săvârșită s'au înălțat rugăciuni anume pentru dînșii, ear după amiaz s'a ținut și o mică dar' însuflețită petrecere, la care s'a vorbit tot numai despre dînșii și s'au cântat multe cântece naționale frumoase!

— Din *Certeșul-de-sus* (com. Hunedoarei) ni-se scrie, că la îndemnul doamnei preotese *Vilma Gabor*, mai multe femei evlavioase de acolo au dus, în ziua de pogortrea Duhului sfânt, liturgii la biserică pentru sănătatea și scăparea în pace a iubiților noștri întemnițați. Bravele și evlavioasele femei sunt: D-na preoteasă însași 2, liturghii; Anna Crainic 2; Teresia Farcas 2; Ecaterina Pleter 2; Eudochia Farcas 2; Dafina Pletar 2; Catalina Luca 2; Maria Taur 2; Raveca Taur 2; Maria Luca 1; Floria Angel 1. Sânteți vrednice de toată lauda! Brave Române și bune creștine!

— Din *Tăuni* ni-se scrie, că bunii Români de acolo au hotărât, că pe vremea cât scumpii noștri bărbați naționali vor sta închiși, în fiecare săptămână să se slujească pentru dînșii o liturgie. Într'o săptămână Luni, în cealaltă Marți și așa mai departe. O sută de familii au luat asupra-le sarcina de a îngriji de aceasta. Frumoase hotăriri. Onoare Românilor de acolo.

SCRISORI. Revoluție?..

Sărăud, 20 Ian. 1895.

În comuna *Sărăud* (Sölagiu) mai mulți Unguri s'au răscolat în seara de Anul-Nou asupra tinerilor Români din sat, atacându-i cu ciomege și cu arme.

Întemplieră a fost aceasta.

În ziua pomenită, la oarele 6—8 seara, mai mulți tineri între sunete de clopoței și zurgalăi și pocnind din biciuri, au făcut „slobozirea cășlegilor“, cum e obiceiul din bătrâni. În toți anii până aci se desfătau în de acestea și Români și Ungurii mai bătrâni din sat, tocmai după-cum s'au veselit cu toții în „slobozirea cășlegilor“, ce au isprăvit-o tinerii unguri în ziua de Anul-Nou cel unguresc. Nu așa estimp!

Când se ajungă tinerii și copii de Român la mijlocul satului, mai mulți bărbați un-

Poesii populare.

Din Săcărămb

adunate de *Vasile Floria*,

Ard'o focu de vieață
Numai scârbă-i ea și greață;
Măncatu-'s, Doamne, de rele
Ca ciurul de găurele.

Frunză verde de sălcuță
Toți voinicii-'s cu drăguță,
Numai eu, sărac de mine
N'am nici una de rușine!

Foaie verde păpușoiu
Am o mândră 'n sat la noi,
Pe la revărsat de soare
Se recește la picioare,
N'ar lucra, Doame, că moare!...

Harnică mândruța mea,
Bine-mi petrec eu cu ea,
Că-i place mândri de mine
Ca la om de mănăci bune.

Din Bedeleu (l. Trăscău)

culese de *Ioan Vesa*, inv.

Mândra mea cea de demult
Zice că eu n'o mai uit,
Dar' eu zeu că n'o doresc
Nici la moartea mea să vie
Nici lumina să 'mi-o ție!...

Hei leliță lele Ană
Nu da gură la cătană,
Că cătana-i ca banii
Duce-s'a și n'a veni,
Și cătana-i poamă dulce
Când ți mai drag el se duce,
El se suie pe mașină
Tu rămâi fată străină,
El se suie 'n car de foc
Tu rămâi făr' de noroc!...

N'avuși, bade, când bolh
Numa 'n vremea secerii,
Când fetele merg în câmp
Eu să șed și să te cânt,
Când toți oamenii muncesc
Eu să șed să te jelesc!...

Din Brăzești

culese de *Constantin Prața*, econ.

Frunză verde olimpie
Când m'am dus la cununie
Dumnezeu n'o vrut să știe,
C'o fost dus cu sapa 'n viaie
Și 'mi-o lăsat muta mie!

Ian' priviți la moși lungi
Cum mărită mute 'n dungi,
Și vedeți moșia multă
Cum mărită câte-o mută!...

Cât mă uit p'aci prin casă
Nu ved' ochi ca la mireasă,
Mititei și frumusei
Joacă lacrimile 'n ei!...

Miresuță cu cunună
Se cunoaște c'o fi bună,
Cămășuța pe ea sună!
Ei, nici mă-sa n'a fost rea!
De-i ca ea și fia-sa
Apoi — vai de pelea mea!

guri aruncându-se fără de veste, dela spate asupra tinerilor români, îi bat cu despicături de lemn, cu pumnii, gâtuind câte doi unguroi pe un biet copil de român. Un moșneag de ungur Pákai Mihály stătea chiar gata să deie joc din pușcă. Cei mai viteji Unguri în acest lucru au fost aceștia: Sándrovicz László, Sándrovicz János, Pákai Ferencz, Pákai József și pomenitul Pákai Mihály, bătrânul.

Românii ca și mușcați de șerpe, zboară la uliță, ca să-și caute și scape pruncii. Larmă asurzitoare; maicile plâng, bărbații se aruncă nebuni căutând pe mișei ce sau atins de pruncii lor! Noroc, că vitejii Unguri, văzând că n'o se le fie de bine, au luat-o la sănătoasa căci altfel cei 380 de Unguri nu bine o pățiau cu 923 de Români ce sunt în Sărăud!

În ziua următoare, 2 Ian. v., notarul cercual, dimpreună cu primarul trântesc o arătare țeapănă la solgăbiru nu contra bătăușilor, ci contra celor bătăuți. Solgăbiru prin zând veste despre starea lucrului, trăgănează de astăzi pe mâne și nu ese la fața locului, vezi bine, pentru că erau Ungurii de vină.

Despre întâmplare s'a telegrafiat „*Tri-bunei*“, dar' telegrama a fost oprită la Cluj.

În 19 Ian. s'a început totuși cercetarea. Cinci gendarmi, solgăbiru și notarul venind în sat întreabă pe bieții copii de Român, cum au cutezat și cine i-a îndemnat să bată ulițele în seara de Anul-Nou românesc? Ei răspund, că e obiceiul acesta și că dela aceasta n'au fost opriti nici-odată, precum n'au fost opriti nici tinerii de Ungur la al lor An-Nou!

Pretorul întreabă apoi: ce hori horesc tinerii prin sat? Tinerii răspund, că: „*Sus Opincă*“, „*Hora lui Lucaciu*“, „*Bagă Doamne luna-n nori*“, și altele, Solgăbiru zice: Ei vezi cu asta muniat voi pe Unguri! Tinerii spun că aceia îi mânia mai rău pe Români la rîndul lor, că cântă niște cântări murdare ca niște cicoși și Țigani la adresa Românilor!

Solgăbiru ține apoi sătenilor de față o propoveduire de dragoste ungurească, în care îmblățește pe cei Români, gată și zice, că din partea sa s'a isprăvit Dar' Vasile Sabău, părintele unuia dintre bătăuți spune, că din partea Românilor treaba nu s'a isprăvit, ci se va urma mai departe contra atacărilor în drum!

Vrednică de laudă este fapta, că deși holteieșii și coplii toți vorbesc ungurește, oricât s'a rățoiat cătră ei solgăbiru și notarul

Din Daia-română

culese de Eronim Demian, proprietar.

Leagănă-te vîrf de fag
Că s'a dus ce 'mi-a fost drag.
Leagănă-te și tu nuc
Că s'a dus ce 'mi-a plăcut,
Dar' nu-l pot uita mai mult,
Ca fost tîner voinicel
Și-am trăit bine cu el.
Cătă boală-i pe sub soare
Nu-i ca dorul arzătoare,
C'a dorul unde se pune
Face inima tăciune,
Face inimuța jar
Și trăește cu amar,
Cătă boală-i pe sub lună
Nu-i ca dorul de nebună
Că dorul unde se lasă
Face lacrimilor casă.
De amar ce-am suferit
Inima 'mi-s'a 'mpetrit,
Și de mult ce pătinesc
Nu mai plâng, nu mai simțesc!...

n'au vorbit o boabă ungurește, și nici n'au subscris protocolul, pentru că era scris ungurește!

Așa stăm până ael.

Pășitul.

La Intemnițați.

Dle Redactor!

Noi Românii din *Comloș* ne-am sfătuit, că frumos ar fi să mergem și noi o deputație la Seghedin, spre a cerceta pe iubiții noștri închiși, la sărbătorile Crăciunului. Ni-ar fi plăcut nouă s'avem în fruntea noastră pe un cărturar, ca conducător, și de aceea am rugat pe dl învățător Vuia să primească a ne conduce. D-sa însă, nu știm de ce, că altfel îl știam de bun Român, a șovăit a veni, și noi văzând așa, ne-am înțeles noi de noi, țeranii, frățește, și ne-am dus și singuri la scumpii noștri martiri. Acolo când am ajuns la casele ilustrelor doamne ale dlui Dr. Rațiu și Lucaciu, am aflat pe dl frate al părintelui Lucaciu, *Petru Lucaciu*, din România, care la rugarea noastră ni-a fost conducător pentru aceea zi.

Cei-ce au alcătuit deputațiunea pentru a saluta pe scumpii noștri, sînt: *Andrieu Balan*, cântăreț, *Toma Chiroi*, econom de 68 ani; *George Chiroi*, ec., de 66 ani, *George Balan*, *Todor Damian*, *Simion Balan*, *George Dogariu*, corist, *Iulian Stanciu*, *Todor Oldrescu*, *George Stanciu*, *Vasile Cloașie*, *Todor Chiroi*, *Vichente Groșoreanu*.

La Seghedin.

Nereu, Ian. 1895.

Onorată Redacțiune! Înspre seara de Bottez fruntașii români din *Nereu* (Bănat) și-au ales o mică deputațiune de trei inși, *Eremie Mezin*, *Luca Sirbu* și *George Oprean*, economi, care se meargă la Seghedin ca în numele tuturor Românilor din *Nereu*, să-l feliciteze de ziua numelui pe dl *Dr. Ioan Rațiu*. După o călătorie de-o zi, ajungînd la locul dorit, am mers la domnul Hosentrager, directorul pușcării spunîndu-i despre sosirea și cererea noastră. Hosentragerul cere să-i spunem de ce vrem să intrăm în închisoare, ca să știe pentru-ce să ne dee îngăduința. 'I-am răspuns că pentru-că astăzi sărbăm ziua Înainte Mergetorului Românilor, am voi ca în persoană să-i felicităm de ziua numelui. Răspunsul ni-a fost: „*Kérem az semmi; ez nem indok*“. (Mă rog astai nimica, asta nui motiv!)

Mergînd noi de aici spre închisoarea de stat, văzusem pe marele martir al nostru *Dr. Vasile Lucaciu* cu copilașul în fereastră, luând aer curat; și neputîndu-ne rețineți ti strigărăm un „*Să trăească!*“ De aicia ne-am dus la un loc, unde puturăm fi mai aproape de fereastra dlui *Dr. Ioan Rațiu*, și l-am felicitat ael de ziua numelui.

La familia dlui *Dr. Ioan Rațiu*, am fost foarte bine primiți, aici am întîlnit pe dl *Ioan Roman* din *București*, și am vorbit cu d-sa mai îndelung ori mai deaproape despre starea noastră a Românilor de dincoace de Carpați.

Deputațiunea a fost împodobită de cătră domnișoarele fiice ale dlui *Dr. Rațiu* cu floarea S-tului *Ioan*! Și am venit acasă fericiți că am putut ajunge și cât am ajuns, să-l vedem măcar odată încă în față și să strigăm o vorbă donă de doriri de bine!

George Opreanu, econom.

CRONICĂ.

Înștiințare. Administrația „*Foii Poporului*“ aduce la cunoștința abonaților vechi, că acesta e cel din urmă număr ce se mai trimite acelora, care nici până acum n'au trimis încă banii de abonament pe anul 1895!

— Abonații noștri vechi sînt rugați a împărtăși celor noi, dintre cari o parte încă nu primesc foaia, ca să fie cu îngăduință, că în curînd vom fi în deplină rînduială cu trimsul ei, și o vor primi toți.

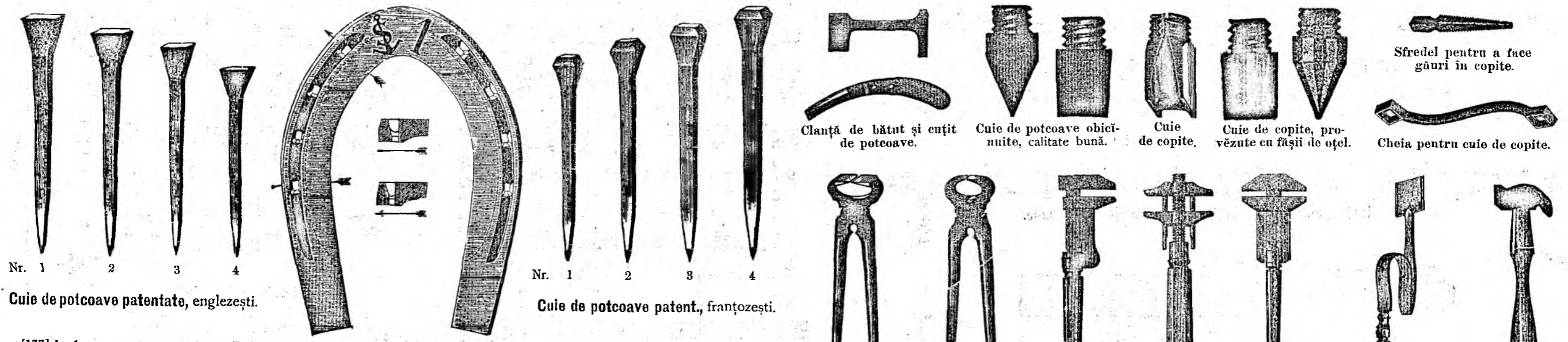
Petrecere frumoasă. Din *Merisor* ni-se scrie, că la 8/20 Ianuarie s'a dat acolo o petrecere poporală de cătră d-na *Corona Saturnu* și dl *Ioan Rus Androne*, primar. Cu acest prilegiu s'a adunat pentru monumentul *Avram Iancu* o sumă frumoasă. Petrecerea însăși a decurs foarte frumos și cu însuflețire, cântându-se și mai multe cântări și marșuri naționale.

Cor nou de plugari. Din *Nadab* (com. Aradului) ni-se trimite din partea economului *Ioan Mladin* vestea, că la stăruința dlui preot *Dumitru Muscanu*, s'a înființat și acolo un cor bisericesc de plugari, care în urma unei scurte instrucțiuni a ajuns a pute cânta toate cântările bisericesti, la Nașterea Domnului, spre deplina și marea bucurie a poporului. Bravul preot și acuma tot învață pe coriști, și se nădăjduște tot mai mult spor și tot mai mare îngrijire pentru cor. Onoare conducătorului precum și coriștilor!

Sfințire de steag. „*Reuniunea pompierilor români din Rășinari*“ va sărba sfințirea stindardului seu în 29 Ianuarie (10 Februarie) 1895, în biserica cea mare de acolo. După ameazi petrecere cu joc. Venitul curat este destinat în favorul reuniunii.

Bal de domni mari români în Sibiu! Sămbăta trecută s'a dat aici în Sibiu un bal (joc) pentru domnii cei mari de român, și anume de cătră „*Reuniunea femeilor române*“. Despre acest bal al domnilor și doamnelor noastre mai mari, și despre a lui strălucire, am scrie și noi mai mult pe seama cetitorilor noștri din popor, ca să știe și ei că și noi românii avem câte o reuniune înaltă ca cea a femeilor române din Sibiu, dar' nu o putem face, căci numita reuniune, în fruntea căreia stă doamna *Maria Cosma*, de ce, de ce nu, nu a aflat de cuviință nici măcar să trimită o invitare și foii noastre, bag-seama pentru-că foaia noastră e pentru „*Popor*“, ear' poporul ce lipsă are să mai știe și el despre aceea, că reuniunea amintită dă bal. Atăta știm, după câte le spune „*Tribuna*“, că din 23 de jocuri, au fost *trei* și românești, și că din numărul celor de față, au fost și Români cam a treia parte. Cei mai mulți au fost oficeri. În haine românești n'a fost nici o damă.

Un tîner vrednic de laudă. Din *Sângeorzul-român*, loc cu bune ape minerale (vindecătoare), unde se adună vara o mulțime de lume la scâlzi, ni-se scrie, despre un frumos pas înainte al tinerimii române de acolo. Anume când până ael străinii adunați la scâlzi, doriau să vadă vre-o petrecere ori vre-un joc frumos național, nu prea aveau tinerii cu ce se mândri prea tare. Acum însă domnul *Dr. Octavian Utalea*, unul dintre cei mai dibaci jucători ai jocurilor naționale „*Călușerul*“, „*Bătuta*“, „*Romanul*“, a învățat pe câțiva tineri de acolo, aceste frumoase și eroice jocuri,

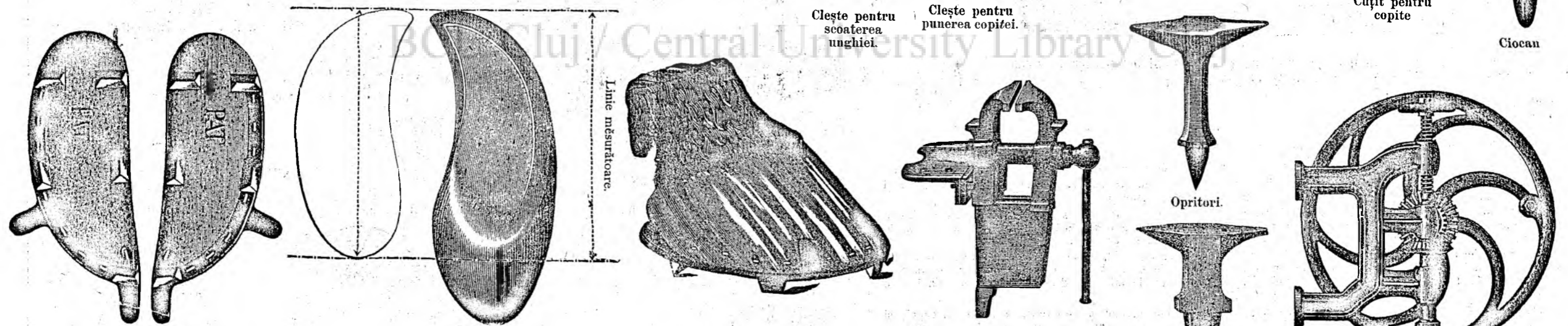

Nr. 1 2 3 4
Cuie de potcoave patentate, englezești.

Nr. 1 2 3 4
Cuie de potcoave patent., franțozești.

Clanță de bătut și cuțit de potcoave.
Cuie de potcoave obișnuite, calitate bună.
Cuie de copite.
Cuie de copite, prevăzute cu fășii de oțel.
Sfredel pentru a face găuri în copite.
Cheia pentru cuie de copite.

[177] 1—1
Potcoave cu mașină din cel mai bun oțel călit.
Forma și găurirea sunt executate întocmai după îndrumarea oamenilor știutori în potcovărie.

Fier de pus la unghii normal pentru vară și iarnă.
Fierurile de iarnă au dinți și hacuri ascuțite, cele de vară tocite. La ori-ce potcovire de boi se ia măsura numai de pe partea din față a unghiei, și anume după-cum arată chipul de mai sus. Unghiile dinderept nu trebuie se să măsore. Fiind acestea peste tot ceva mai plane și virfuite; fierurile pentru ele se capătă după măsurătoarea copitelor din față.

Sfredelul șteirice
dela 6—45 chg. grele, totdeauna
alegere mare.

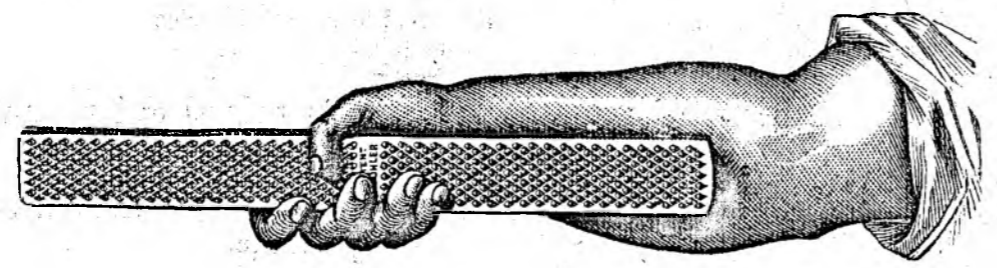
Opritori.

Opritoare țigănească.

Mașine de sfredelit de înțepenit pe
părete sau de stut în picioare în dife-
rite sisteme și mărimi.

Răzătoari patentate de Böhler.

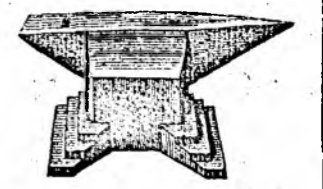
În urma deosebitei întocmiri a dinților, răzuește afară din cale de bine și e tare trainic. Potrivit cu gradul de ascuțire, ajunge numai o mână a pilul cu el.

Nicovele
de oțel pentru fauri; până la
150 chg. grele se găsesc tot-
deauna în mare număr.

Unelte de tăiat șurupuri
de calitate ieftină și bună. Deposit de straturi
și sfredel.

Nicovele
până la 60 chg. grele.

CAROL F. JICKELI, SIBIIU.

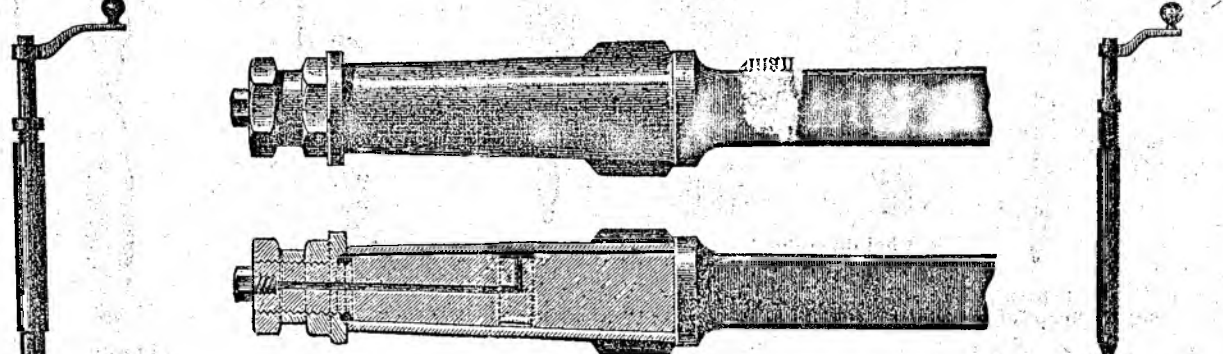
Osii cu tocuri și copane de fer covăcit întoarse.

Osii cu matrice în șese colțuri.

Osii combinate pentru care cu loitre cu matrice și copane.

Osii patentate noue cu matrice și contramatrice pentru care de povară și de economie

Opritoare de car.

Opritoare de car.

Avantagiile nouelor osii patentate sunt următoarele:

1. Carul poate fi uns totdeauna de dinafară, fără a trebui să fie luate jos roatele.
2. Saltarea dintre roată și osie dealungul osiei, așa numita întoarcere se poate regula ori-și-când precis și astfel se poate mărgini totdeauna la cea mai mică măsură, așa că roatele nu pot isbi.
3. După-ce prin urmare ungerea osiilor e foarte ușoară și după-ce roatele nu se mai pot isbi de osie, usarea va fi cu mult mai neînsemnată și nouele osii patentate vor ține prin urmare de cinci-ori mai mult decât osiile de până acum, astfel că plusul mic al speselor primei procurări va fi în curând acoperit.

Ungerea osiei se face, fără a trebui să se iee osiei se deșurubează și în locul aceluia se pune un de car obicnuită și prin întoarcerea coperișului roată și osie.

jos roata, astfel, că șurubul cel mic aplicat la capătul toc de uns. Acest toc trebuie umplut cu unsoare tocului de uns spre dreapta, aceasta se apasă între

După-ce astfel ungerea osiilor se poate face, fără a trage roatele, precum și fără ridicător de car și capră, și după-ce pentru a se face ungerea nu e de lipsă decât de o cheie de șurub și de un mic toc de uns, ungerea se poate face totdeauna ușor, chiar și pe drum când e încărcat carul.

Regularea mersului se face astfel, că matia osiei, care ține roata pe osie, nu se razimă pe o opritoare, ca la osiile de până acum, ci se poate întoarce trecând peste aceasta. Dacă prin urmare străgălia și cele două capete ale tocului se usează, în casul acesta se sloboade matia osiei și se așează astfel, că pacornia, stând drept pe osie, se poate întoarce încă ușor.

Matia osiei se așează prin aceea, că o a doua matia se apasă strîns de cea dintăiu, numai trebuie băgat de seamă, că amîndouă matia se succesc, cu ajutorul duor chei de șurub, cât se poate de strîns deolaltă.

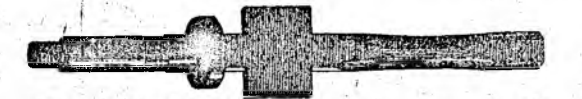
Copane de fer covăcit în asortiment bogat. Cuie de scoabă normale cu cocărlă.

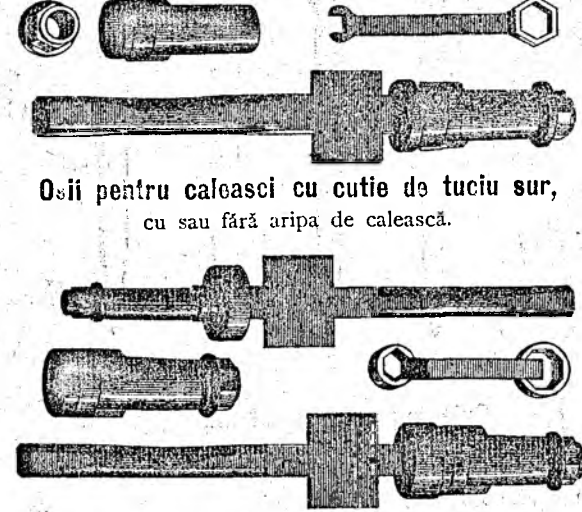
Osii de plug cu matie în șese colțuri.

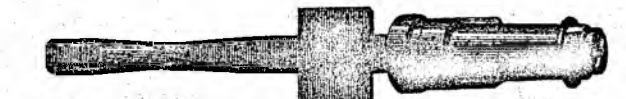
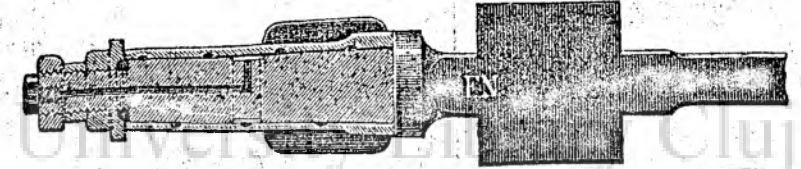
Capsule de uns de fer covăcit în asortiment bogat.

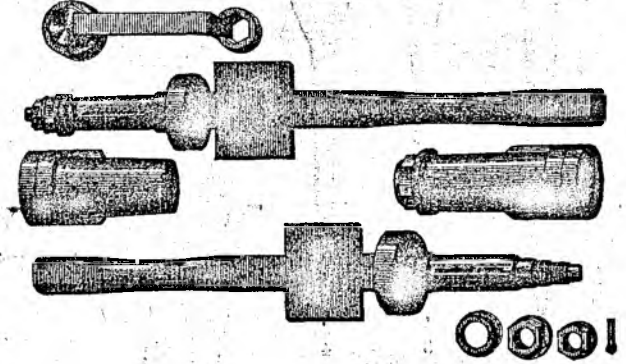
Osii pentru caleasci cu cutie de tuciu sur, cu sau fără aripa de calească.

Semi-Collings-osii cu închidere de unt de lemn (căpac de metal) cu matce crestate pentru regulat.

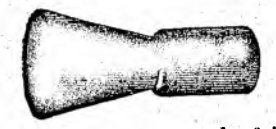
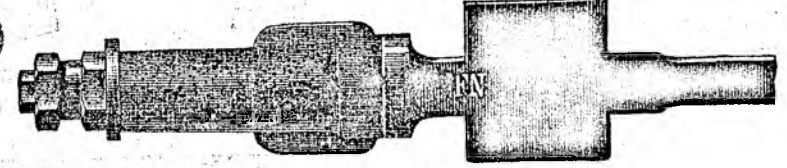

Patent-osie sistem Collings.

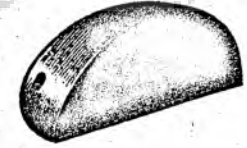

Patent-osii, sistem Neumann

cu 2 matce regulătoare, ca compensatiune pentru osii de unt de lemn, cu matce de alamă sau nickel, de uns cu unsoare de car, pielate și discul de piele pus în discul împins și în matce. (Asemenea ceea-se s'a zis la Patent-osii cele noi.)

Tuciu pentru gura de foi.

Tuciu pentru seutul cărbunilor:

Tuciu pentru gura de foi.

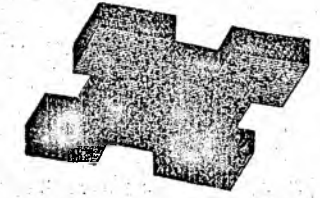
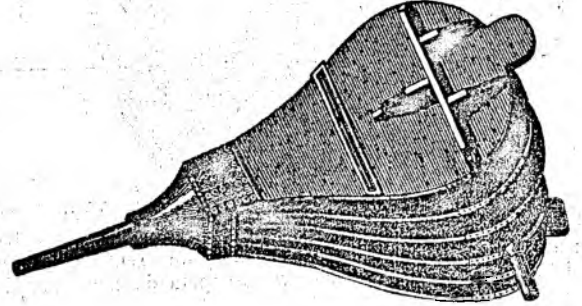

Plate de foc.

Foi ascuțite și foi cilindrice din pielea cea mai bună.

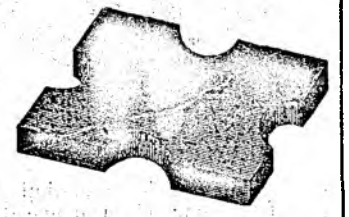

Plate de foc.

Depositul asortat bine în fier în rude și oțel în calități bune.

Furnisări din depositul în Sibiu și din fabrică.

Prețuri și devise despre rescranțiri complete de atelier, precum și toate celelalte informațiuni după cerințe.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN.

Pământul

În partea cea mai mare poporul român este chemat și constrins a trăi numai din economia câmpului, și este mult fericit că are în biruința sa pământ mult. Extinderea cea mare a pământului, cât se află în proprietatea poporului român, adică: șesurile, holdele, colinele, pădurile și munții; ar pute nutri încă pe atâta popor, dacă s'ar lucra acela după toate regulile. Însăși natura pământului pe care se află așezat poporul român este așa compus, încât se poate folosi pentru toate ramurile economice de: arat, cosit, pomărit, pădurărit și legumărit. Șesurile de arat, cosit și legumărit, colinele sau dâmburile de pomărit și cultivarea pădurilor.

Proprietatea de pământ aflătoare în biruința poporului nostru mai peste tot, este mai multă și nu se lucră după un sistem bine hotărît, ci aceea se lucră în cea mai mare parte tot după datinile moștenite dela începutul omeniei.

Adese-ori se aud plângeri: că n'am avé pământ destul, asta se poate că se întemplă la câteva comune, dar' este adevăr, că avem pământ mult; dar' puțină cunoștință de lucrare. Istoria ne arată, că Cincinatus avea numai 1.6 hectar de pământ, care îl lucra cu propriile sale brațe, din care trăia o viață deplin îndestulitoare, câți economi sau proprietari avem noi, cari au înzecit atâta pământ? Avem țerani și inteligenți cu miile, cari întrec prin averea pământuluipe Cincinate și totuși abia pot duce o viață de astăzi pe mâne.

De sine se pune întrebarea unde este cauza? Causa cea mai temeinică este lipsa de școală, lipsa de cunoștință economică. În cas dacă noi Românii din Transilvania și Ungaria, am avé școale agricole și cunoștință deplină spre a ști exploata magazinul bogat al mulțimei de pământ care se află în proprietatea noastră, atunci țeranul și săteanul n'ar avé cuvânt a vorbi de sărăcie. Noi avem isvorul bogat, dar' ne este frică a merge cu curagiu a lua apa, ni-e greu a lua vasele în mâni ca să scoatem din isvor, ne spăriem de cale și de plecare. Este ușor a zice să facem școli agronomice, dar' unde sânt paralele? Asta este întrebarea și obiecțiunea cea mai deasă; dar' pe terenul acesta al economiei asta întrebare n'are loc. Pentru-că noi avem înșine toate mijloacele prin cari se pot întemeia școale agronomice, avem și tineri destui, care ar studia bun-bucuros; dar' totuși ne lipsește ceva adică motorul principal; *voința*. Așa-dară starea noastră economică cam peste tot pentru aceea se află și astăzi în starea dinaintea dilu-

viului sau a potopului, pentru-că le lipsește voința de a face acelora, cari pot face.

Din sîrguința părinților și strămoșilor nostri noi am moștenit niște averi foarte prețioase, acestea sânt moșiile fondurilor și corporațiunilor morale, sau capitalele aflătoare în proprietatea acestor corporațiuni morale, cari capitale dându-se spre folosire se fructifică, dar adese-ori cu dauna sau paguba fondurilor.

Aceste fonduri avënd capitale cari se fructifică prin împrumuturi, oare ar fi greutate a instala lângă toată episcopia câte o școală agronomică? Chiar dacă s'ar cumpăra din aceste fonduri câte o moșie în centrul unde se află fondurile, acea moșie prin lucrarea sistematică a elevilor aplicați dintre fiii poporului cari știu scrie și ceti, și-ar plăti procentele sau venitele elocate în astă întreprindere, ba pe astă cale s'ar ajuta cu mult mai bine poporul, decât așa, că, i-se dă banul să plătească numai folosirea în zeci de ani.

De altcum cele mai multe eparchii, cum e Blajul, Oradea-mare, au averi nemisătoarele foarte frumoase, unde fără nici o greutate s'ar pute întemeia școale agricole, asta o pretinde chiar și exploatarea sistematică a averilor publice, care se află în proprietatea episcopiiilor. Acolo este Aradul, Caransebeșul și Năsăudul cu niște fonduri destul de însemnate, cari toate ar pute întemeia fără nici o greutate câte o școală pentru fiii poporului. Asta este mult de dorit, că nu este destul a pregăti preoți și învățători pentru trebuințele spirituale, ci porunca vremii este să ne cugetăm și la îmbunătățirea trupescă sau la viața mai fericită a poporului.

Împregiurările grele, între cari se află poporul român pretind ca mama biserică, adică fondurile menite pentru de a lăți povețele morale să se îngrijască și de pânea fiilor sei. Când poporul român apăsă de multele greutăți față de stat, comună, biserică și școală va primi povețele trebuincioase prin fondurile bisericii sau cultului spre a i-se sporî venitele; atunci s'ar induci atât de mai marii săi cât și cătră credință. Între stările vitrege ce se află poporul nostru român sub grija stăpânirii de astăzi, care totul îl cere, dar' nimica nu dă, încât puțin îi pasă de poporul nostru, datorința impun: corporațiunilor morale a străbate până la coliba țeranului cu grija, spre al mântul cu amëndouă brațele din agonia ce se află.

Este știut, că atât pășunatul vitelor cât și exploatarea pădurilor, cât și alte favoruri de traiu ale poporului s'au îngreunat foarte mult, într'u atâta, că adese-ori privește cerul unde să se poată ascunde dinaintea multelor greutăți. Din toate părțile i-se cere biruri; dar' nimenea nu-l întreabă că de unde va pute plăti!

(Va urma.)

Economii și darea de câștig de a III-a clasă.

În statul nostru avem așa numita dare de pământ, care se împărțește după venitul curat al pământului aflător sub lucrare, de basă la împărțirea dării se i-a venitul curat, statorit prin legea catastrală din 1875 art. VII. și 1881 art. XL. Pe fiecare proprietar numai atâta dare se poate împărți, cât i-se vine după venitul curat arătat în coala s'a catastrală. De unde urmează că catastrul trebuie pururea ținut la îndemână și fiecare schimbare de avere, trebuie să treacă cu darea dimpreună pe noul proprietar.

Judecătoria administrativă a adus o hotărîre meritorie, când este îndatorat proprietarul a plăti și darea de venit de a III-a clasă, care după legea din 1875 art. XXIX trebuie să o plătească fabricanții și măestrii, s'au toți cari se ocupă cu neguțarie și lucruri intelectuale, cari n'au plată hotărîtă, ca d. e. medici, advocați, jurnaliști ș. a. Această hotărîre zice: „Dacă proprietarul pe pământul seu se cuprinde cu facere de teglă s'au în pădurea sa cu firezu, la care folosește mașină lucrătoare cu putrea de vapor, atunci pentru această întreprindere este îndatorat a plăti darea de câștig de clasaa III-a“.

Această întrebare este foarte momentoasă, luată din punctul de vedere al economiei, și mai ales al economilor, în a cărora sarcină s'a adus această judecată meritorie. Este însă greu a afla calea mijlocie, ca nici statul să nu fie păgubit, nici economul să nu fie îngreunat.

Acuma deslegarea acestei întrebări cu care de altcum se ocupă mai mulți agronomi, poștește să putem afla hotarul bine definit, care trebuie că este între economie și întreprindere, dar' aflarea acestui hotar este greu, mai ales astăzi, când starea economică se află într'o stare mult îngreunată. Astăzi economia câmpului poștește să înainteze în produse, dar' totodată și în prețuri, adică trebuie să supoarte două lupte, unul de a produce cât de mult și bun, altul de a pute vinde produsele cu preț, apoi amëndouă aceste cerințe sânt expuse la mari greutăți.

Cerința din urmă economul se nisuește a o realiza așa, ca dînsul să-și poată face piațul sau mai bine zis, ca produsele sale să le poată însuși duce pe terenul de consumare, adică încât se poate să-și lucre prin întreprindere produsele economiei sale prin ce este foarte natural, că pășește pe terenul de industrie, însă mînat de împregiurările vitrege, cari îl constring a trece cu exploatarea din lipsă ca să poată susține economia și adese-ori traiul propriu.

Adecă dacă economia sa de câmp nu este în stare a-i da isvorul de venit, care ar trebui să-și vină din agrarul seu arat și sēmănat cu multă obosală, este silit a se extinde prin întreprindere la-

nu alt ram de economie, pentru care de altcum contribuie la venitele statului prin plățirea dării de pământ, care nu-i poate împlini cerințele pretinse ca să fie în raport cu lucrul.

În decursul vremii sa schimbat foarte mult și economia câmpului, împregiurările a lărgit hotarele acestei economii, și este de prevăzut cu toată siguritatea, că pe viitor bazele economiei se vor schimba tot mai mult. De aici concludând, guvernele ca grijitorile popoarelor cari susțin staturile prin brațele lor, cari muncesc din greu spre a face isvor de venit pentru visteria tuturor. Nu se poate să împedecă sub cuvânt de dare pe singuraticii proprietari dela o câștigare, care este în strinsă legătură cu produsele agriculturii. Nu se poate se judece de venite separate acele ramuri de economie, cari servesc numai pentru traiul mai fericit, și cari se pot reduce la înțelepciunea de a-și și prelucra produsele muncii sale.

Tot sub asemenea judecare ar pute fi aprețiată și prăsirea vitelor, căci în economiile mai bine întocmite îngrășarea vitelor este îndătinată și anume este menită pentru neguțatorie. Nu mai puțin este fundată pe sistem de neguțatorie economia pomăritului sau productul viilor.

Ar fi de tot lucru greșit, că în împregiurările de astăzi, când peste tot domnește o crasă economică, ca să fie declarate ramurile economice de industrie, și prin îngreunare de nouă contribui, fără dreptate și legalitate a împedecă înaintarea economiei. (Va urma.)

Starea economică a României.

Pe lângă toate că și România a fost atinsă de greutatea ce s'au ivit pe piațele lumii, pe lângă toate acestea starea financiară se poate zice că este deplin îndestulitoare. În visteria statului cheltuelile mereu se tot ridică, cum poftesc trebuințele, pe lângă toate acestea cresc și venitele, fără ca poporul să fie îngreunat cu dări nouă, nu numai, dar' a putut ca din dările mai vechi unele să le șteargă total, eară altele le-a redus s'au împuținat. Peste tot putem zice că averea statului este pe calea de a se spori.

Stările comerciale și creditele încă sunt foarte îndestulitoare, a trebuit să sufere puțin în anul 1893 din cauza holerei. 'I-a causat în neguțatorie și puțină clătinare o firmă din Galați, care a fost silită a înceta cu plățirile, și alta cădere a unei firme de credit din București, care era în legătură cu cei mai de frunte economi.

Din cauza exportului mai puțin în țeară au intrat puțini bani de aur, și Napoleon-d'ori rărindu-se s'au plătit câte cu 10—15 cent. mai mult.

Băncile de împrumut arată cu căpătul anului un spor îmbucurător. Așa „Banca-Națională“, care și-a putut păstra

fără nici o clătinare banii de aur, și în lipsa cea mare care se arată în toate părțile lumii, cu privire la valuta de aur, nu atâta, dar' pururea avea în biruință capitale foarte insemnate.

În anul trecut această „Banca-Națională“ de credit a dat un ajutor cu mult mai larg pentru comerț, a deschis cale pentru sume foarte mari, așa încât a escômptat în preț peste 100 milioane franci cambii, în anul 1893 această bancă de împrumut și-a închis conturile cu 3 milioane franci dobândă.

Este vrednic de amintire al doilea institut mare de credit „Banca-Română“ care încă a prosperat și după-cum se poate crede va da dividendă de 8%.

După-cum nouă ne este cunoscut, încă în 1889 s'a adus o lege prin dieta din România, în care se hotărăște vinderea bunurilor cari se află în proprietatea statului. Aceste averi împărțite în părțile mai mărunte apoi se vând țeranilor. De atunci și până în zilele de astăzi s'au vândut mai multe părțile, încât țeară a dobândit o mulțime de proprietari, și o mulțime de oameni cu averi.

Împărțirea s'au părțelarea acestor averi se întemplă în modul următor: că averea menită pentru vânzare, se împărțește în 5—10 hectare, și pe cale de licitațiune se dă aceluia ce promite mai mult.

Pe această cale au trecut în proprietatea țeranilor 345 averi din biruința statului. Întinderea acestor averi este de 206.268 hectare, cari s'au vândut în 42.225 părțile, cu prețul de 77,211.947 franci. În anul 1893 s'a vândut prin licitație 21 averi de ale statului în 36 părțile, total 4465 hectare, cu preț de 3,786.360 fr., acest preț a trecut peste calculul oficios cu 1,858.317 franci.

Acum dacă computăm cu 5% prețul acestor averi, vedem că statul are un venit de 189.317 fr., până când acestea se aflau în proprietatea statului, aduceau din arândă pe an 96.640 fr., așa prin această vindere statul a dobândit 92.678 franci pe an, ne mai făcând amintire de contribuirea s'au darea ce o servesc statului proprietarii cei noi.

Computat după hectare mai mare preț s'a câștigat din vinderea acestor averi din Dolj, cu preț de 1651 fr. și mai mic în ținutul Neamț 402 fr.

Din averile menite pentru vânzare multe se află pe Bărăgan, acestea se vând în părțile de 5—5 hectare cu preț redus, dar' mai ales acelor economi, cari n'au pământuri și cu îndatorire, ca cumpărătorul să se așeze cu locuința pe avere. Până în anii din urmă, din lipsa de apă, acest ținut a fost de totului părăsit de locuitori, însă luând statul în grija sa de a pune capăt acestei calamități prin pregătirea fântânilor arteziane, s'a pornit și așezarea poporului pe acest pământ extins.

Statul a început a întemeia comune nouă în toate după sistem, în acelea coloni-sează poporul. Economilor cari cumpără aici moșii li-se fac căsi în toate corăspunzătoare sănătăți și zidirile trebuincioase pentru economie, deja două sate sunt aproape gata și colonizate cu locuitori.

O comună se află nu departe de Dunăre, aproape de Călărași, pe al cărei teritor sunt clădite 189 căsi, eară ceealaltă se află mai în sinul Bărăganului, unde se edifica calea ferată dintre București și Pitești. Peste tot pentru zidirea căsilor și șurilor și altor trebuințe economice făcute din lemn, statul compută 700 franci, care preț poate sul și până la 750 fr., dar' acest preț de loc nu este mare, dacă luăm în considerare, că fiecare casă are două odăi, culină, tindă și pod la casă.

Proprietarul care se așează, în asemenea avere, locul cumpărat îl plătește în curs de 32 de ani cu amortisare de 6%, din care 5% sunt ca arândă, ear' 1% servește pentru amortisare.

Biserica, școala și casa comunală este situată chiar în mijlocul satului, satul însuși este zidit din o uliță principală destul de lată, celelalte strade laterale întocmite în triunghi drept. De-alungul acestor uliți și pe lângă drumuri se plantează arbori și se pune multă grijă pe împregiurările sanitare.

Mai este o întrebare și un plan foarte însemnat regularea deltei, adevă gura Dunării, unde se varsă în Marea Neagră, acolo se află mult pământ mocrilos, care prin depărtarea apei voesc a-l face roditor. Până în zilele din urmă numai o tovărășie privată cu cheltuelile lor proprii, a făcut încercări de a stîrpi aceste bălți și de a face pământul fructifer, statul a predat numai teritorul spre acest scop, pe insula S. George, dar' a primit condițiunea tovărășiei, că în cas dacă cu această întreprindere va reuși societatea, și dacă n'ar încredința statul și mai departe societatea, atunci aceasta tovărășie să primească ca desdaonare odată și pentru totdeauna 400.000 franci. Ear' societatea de întreprindere să îndatorește, că dacă va rămâne învingătoare cu stîrpirea apei la concursul ținând, va abzice de ori-ce desdaonare.

Statul român atât cu privire la întemeierea comunelor pe Bărăgan, cât și la încercarea de a stîrpi mocrilele din gura Dunării, n'a trebuit să rischeze nici o para din visteria sa. Deoarece cheltuelile cu stîrpirea apei de pe aceste mocrile se vor reîntoarea din arândă pământurilor mântuite de apă, s'au prin predarea teritorului stîrpit pe vremea hotărâtă în folosul acelei tovărășii. După trecerea acelei vremi, România poate dobândi un teritor de 2500 chm. avere, din aceste guri apătoase. Despre reușit abia poate fi vorba, când deja este știut, că gurile s'au delta Rainei s'a regulat între împre-

giurări cu mult mai grele și pe lângă toate acestea s'a ajuns un rezultat îmbucurător.

Prin stîrpirea aceasta dela gura Dunării, din Dobroja și țărmurii de-a lungul Dunării, cari lucruri se pot face fără a îngreuna visteria țerii, România va dobîndi peste un milion de hectare pămînt roditor, unde s'ar pute coloniza o mulțime mare de popor.

Atît pe terenul economic, cît și pe acela al comerțului politic anii din urmă se pot zice deplin îmbucurători, toate contractele încheate cu țerile apusene economice, comerciale, sînt favoritoare pentru statul român.

Recoltele încă au fost îndestulitoare, încît au trecut peste recolta mijlocie. În anul trecut economii peste tot au trebuit se simțescă greu scăderea prețurilor, care a atins bucatele și mai toate sîmînțele, într'atîta, încît deși se hotărîse pe vremea secerișului, în speranța prețurilor mai ridicate, să păstreze cît va fi posibil în magazine bucatele, totuși au fost siliți a vinde cu prețuri reduse recolta adunată, de o parte că n'aveau destule magazine, de alta că prin trebuința mare prețurile pentru magazine erau și prea ridicate.

Fiindcă în toamna anului 1892 a foarte întîrziat lucrarea, sîmînăturile de grâu au fost mai puține cu 30% amăsura anului de mai înainte. Acest pămînt apoi primăvara s'a sîmînat cu ovės, orz, mei și cucuruz.

După arătările ministrului de agricultură, recolta României în anul 1893 a fost următoarea:

	teritor în hectare	recolta pe hect. hl.	suma în hectolitre
Grâu . . .	1,284.900	16.40	21,184.350
Sîcără . . .	143.000	18.88	2,714.300
Orz . . .	591.860	21.73	12,561.680
Ovės . . .	248.480	21.16	5,883.140
Rapiță . . .	18.699	11.72	217.800

Exportul de nutreț a fost puțin, din cauză că s'a ivit boala de gură și unghii, care a îngreunat din cauza sanitară exportul. S'a produs nutreț natural și artificial peste tot 14,425.109 pe un teritor de 7000000 hectare.

Via în Muntenia a dat un venit neînsemnat. În unele ținuturi, ca în Mehedinți, Dolj, pe lângă recolta slabă, mustul a fost foarte acru neputîndu-se coace strugurii, din care cauză vinul s'a ridicat în preț. De aici a urmat că nu s'a putut exporta vin în Austria, Germania și Franța, ca în anii de mai înainte.

Asemenea și poamele s'au cercat puțin, mai bine s'a plătit în Muntenia, mai slab în Moldavia. Locuitorii dela locurile mai muntoase, — unde din recolta de poame se câștiga bani frumoși, și unde pomăritul da un izvor bun de venit, au simțit greu lipsa de recoaltă. După arătările oficiale, România în 1893 a suferit de multe calamități elementare, căci a avut 425 casuri de foc, în 304 locuri a fost grindină cu 198 de rumperi de nori. Fulgerul a

făcut pagube în 83 casuri, în 32 ținuturi insectele au cauzat pagube, exundarea apelor a pustiit în 94 locuri. Peste tot daunele isvorite din aceste calamități se pot computa la 5 milioane franci. Prin aceste pagube elementare s'a nimicit recolta de pe 393.749 hectare arate și de pe 4567 hectare de cosascini, 330 de produse din păduri, 3500 viie și 657 vite.

Pentru prăsila vitelor, România în anii din urmă nu are atîta grijă, ca înainte de 1881. Această împregiurare provine de acolo, fiindcă în anii din urmă exportul s'a îngreunat prea mult, de altă parte prin sporirea căilor ferate, tot mai multe pășuni devin mai izolate, încît cu greu se poate străbate la dînele, așa din an în an s'a arat și s'a întors mai multe țeline, fiindcă bucatele se aretau a plăti mai bine.

Din aceste împregiurări, numărul vitelor a scăzut mult, după statistica din anul 1890 numărul animalelor de casă a fost: 9,259.846. Se poate că această statistică nu este tocmai exactă, căci poporul dela sate cît se poate încungiu de a spune adevărul, când se fac asemenea conscrieri.

Pentru sporirea și prăsirea mai sistematică a vitelor s'a început o direcțiune mai bună, deoarece-ce grijirea de pînă acuma, de loc nu corăspundea cu cerințele timpului, așa încep a prăsi soiuri mai bune și totodată a le grijii mai bine. Pe încet și morburile se mai împuținează, făcîndu-se și pe această cale unele îmbunătățiri sanitare.

Înaintarea prin tovarășii

Începînd dela anul 1872 încoace stegarii neamului nostru, cari poartă în suflet și inimă binele poporului român s'au nesuit de a întemeia mai în toate ținuturile instituite de împrumuturi.

Dela întemeierea „Albinei“ din an în an s'au tot porit aceste bănci sau instituite între poporul român, încît astăzi cu o mîndrie trebuie să vedem cum a străbătut astă gîndire atît de temeinică pretutindinea, așa încît astăzi după trecerea alor două zecimi de ani încă și singuraticile comune încă au prin însoțire și tovarășie instituitele proprii.

Cu bucurie am luat știre despre hotărîrea luată de fruntașii și poporeni deștepti din comuna Bran aproape de Brașov, cari 'și-au întemeiat un institut de împrumut sub numele „Parsimonia“ (Cruțarea), cu un fond sau capital de zece mii florini.

Astăzi noi Românii din strădania oboseală și cruțarea noastră avem peste 50 de instituite de împrumut și economie, cari înfățișează un capital destul de frumos, așa încît dacă voim a așeza bani pentru fructificare îi punem în casele noastre de păstrare, dacă voim a împrumuta pentru trebuințele zilnice, plătim usurile

tot pe seama noastră. Așa ori că dăm ori că luăm bani, venitele după dînșii se împărțesc între noi.

Pe lângă acest folos, mai sînt și altele nenumărate, cari toate ne arată că averea noastră nouă ne face bine.

La aceste bănci sau instituite de credit se adăpostesc o mulțime de diregători de credința, limba și datinite noastre, cari se înțeleg cu vorbe bune, cu plăcere și cu bune sfaturi cu poporul.

Din venitele sau dobînzile acestor bănci apoi se ajută biserici, școale ba adese-ori singuratici cari au suferit ceva perdere prin foc, ape, sau alte calamități.

Acestea stau într'u ajutorul orfanilor sau copiilor săraci dela cele școale, așa încît avem chiar o datorință față de noi înșine, ca pe toate locurile pe unde numai se află suflare de Români cu ceva prindere, să întemeiem tovarășii de împrumut.

Pînă acuma avem mai prin toate provinciile asemenea instituite de credit afară de Maramureș, unde vieța română pare a fi prea amărîtă deși are o populațiune foarte faloasă pe romanitatea sa de o ambiție, îndemni și dor de înaintare.

Năsulul (Antonomus pomorum).

Această insectă cu nas lung face cele mai mari stricăciuni în florile merilor. Contra acesteia s'a căutat foarte multe măsuri ca să o poată stîrpi; dar' cu puțin rezultat. Mai în zilele din urmă în „Journal d'Agriculture prat“, aflăm, că Hemegui în arătările sale cătră ministrul francez de agricultură recomandă contra stîrpirii acestei insecte următoarea procedură:

Peste iarnă trunchiurile și crengile pomilor sînt a se vărui cu var cît de mult. Mai departe crengile și mugurii mai subțiri sînt a se stropi, ca încît se poate întreg pomul să fie alb de var. Nainte de vărui se recomandă ca toate frunzele uscate ce s'ar fi aflînd pe ramuri cît și coaja mai groasă și crepătită trebuie rasă de pe pomi și arsă. În loc de var se poate folosi peatră vînetă disolvată în 20%, despre care profesorul Babiani zice că este foarte bună.

Dacă n'am folosit modul mai sus arătat, atunci pe vreme când înfloreșc merii și mai ales capătul înfloririi, când încep a cădea florile, așternem sub meri rogojine, jiteie sau lepedeauă, pe aceste apoi scuturăm pomul repede și cu tărie, florile căzute pe acest așternut dimpreună cu insectele fără amănare se ard. În urmă trebuie să fim cruțători față de paserile cîntătoare, cari desfătează pe omul muncitor prin cîntecul lor plăcut, că atît cuiburile cît și dînele să fie lăsate în pace, fiindcă acestea stîrpsc și vînează, cu mult spor năsulu și alte insecte stricăcioase.

Știri economice.

Recolta Austriei. Din Viena se telegrafiază. După înștiințarea ministrului recoalta din anul trecut a fost preste tot indestulitoare, asemănată cu recoalta din anul trecut. La toate produsele s'a ajuns mai mare spor, după cât s'a dobândit a măsurat celor 10 ani din urmă. Toată productivitatea bucatelor din anul 1894 după arătările oficioase face: grâu 22 $\frac{9}{10}$ milioane mm. asemănată cătră 16 $\frac{9}{10}$ mil. din anul trecut. Săcară 21 milioane m. m. în anul trecut 19 $\frac{4}{10}$ Orz 13 $\frac{4}{10}$ mil. m. m. în anul trecut 11 $\frac{7}{10}$ mil. m. m. Ovės 17. 4 mil. m. m. în anul trecut 13 $\frac{3}{10}$. Numai producțiunea în cucuruz a scăzut. Încât în 1894 s'a produs $\frac{35}{10}$ mil. m. m. până când în 1893 a fost 4 milioane m. m.

Întrebuințarea sfeclei de zahăr în Prusia. După statistica oficioasă în Noemvrie Germania în 495 mașine a întrebuințat 41,835.783 mm. sfecle de zahăr. Dela începutul recoltei până în 30 Noemvrie s'a întrebuințat 89.832.845 mm. Tot zahărul produs din începutul lui August până în Noemvrie face 2,974.966 mm., până când tot pe atâta timp în anul trecut a fost numai 2,526.750. După arătarea statistică mai este sfecle ne întrebuințată 50,458,283, așa încât cantitatea sfeclei venindă sub întrebuințare total este: 140,291.120 mm. În anul 1893 s'a folosit pentru zahăr 106,443.515 mm., așa în anul 1894 s'a produs o recoltă mai mare cu 33,847,613 mm.

Ordinațiune cu privire la importul vinului din Italia. Ministrul de comerț și finanțe cu privire la vinul importat din ținuturile Severo și Barlet, dată în 20 a lunii curente este de următorul cuprins:

Cu privire la importul vinului din anumite ținuturi ale Italiei, în ceea ce atinge favorul de vamă, prin ordinațiunea combinată cu statul austriac referitoare la asta afacere. datată din 1892 10 August s'a dispus, că atestatele pregătite despre vinurile din San. Sevaro și Barlet, nu sunt indestulitoare ca să poată fi folosite pe lângă o vamă favoritoare. Pentru aceea cei interesați în toate casurile, sunt îndatorați a adevăra că datele cuprinse în atestate corăspund deplin adevărului. De-a aduce hotărîre meritorie în aceste casuri cade sub îngrijirea ministrului de finanțe, aceste date se vor subșterne prin dîregătorii de vamă îndată după primire la ministru. Astă ordinațiune publicându-se întră în valoare.

Carnea de cal consumată în Prusia. În Germania de mai multe zecimi de ani este îndatinare a mânca carne de cai, ba din ani în ani se tot sporește numărul cailor folosiți în măcelării. Berlinul este primul oraș unde în anul 1887 s'a consumat 5000 cai, de atunci în tot anul acest număr s'a sporit cu 1000. După dînsul urmează Breslau cu 4500, Lipsca 3000, Hamburg 1700, Köln 1300, München 1700, Bréma 1300, Drezda 1270, Majna-Frankfurt 1000, Hannovera 1350, Dortmund, Meltz, Düsseldorf, Viirnberg, Maydeburg 1000—1000, acesta este conspectul de consum. În anul 1894 peste tot s'a lațit consumul carnei de cal cu 25—30%.

Isvoarele Angliei cum și-a procurat fînul. În August anul trecut Anglia

și-a câștigat din străinătate 18.880 tone (à 1099) de fîn, până în anul 1893 pe aceea vreme a câștigat 34.416 tone. Acest import scăzut se poate atribui recoltei bune de fîn. Importul Statelor-Unite a fost mai puțin ca în anul trecut, adică 11.749 tone, până când importul Rusiei și Argentinei arată o scădere foarte mare. Importul Argentinei în 1893 a fost 9871, ear' în 1894 numai 54 tone. În 1893 peste tot anul 263.000, în 1894 în cele 8 luni dintâi 218.564 s'au importat, din astă cantitate Statele-Unite 136.000 au dus în Marea-Britanie. Prețurile semnate în piațele din Londra pe tone sunt 17.50 dolari, Boston și New-York prețul este 14—15 dolari.

Cismarii sēcui aflători în România au cerut repetite-ori dela camera comercială din Tîrgu-Murēșului, ca să mijlocoască a se procura dela ei încălțămîntea militarilor, și prin aceasta, a le face posibilă reîntoarcerea în patrie. Camera în ședința sa dela 21 Ianuarie a și hotărît, ca de o parte printr'o adresă specială să ceară spriginul ministrului ung. de comerț în direcțiunea aceasat, ear' de altă parte să trimită în România un om de încredere, care în numele camerei să studieze situațiunea micilor industriași sēcui staționați acolo G. Tr.

Iarnă cu primăvară. Demult nu s'a pomenit o iarnă atât de caprițioasă ca anul acesta. Un călător, reîntorcându-se astăzi dela Abrud, ne spune, că pe acolo a fost până acum o iarnă strajnică, zăpada e de o mărime extra-ordinară; de vre-o patru zile însă plouă mereu și zăpada a început a se topl. Abrud-satul este inundat. La noi însă, în părțile Brașovului, timpul continuă de a fi cât se poate de primăvărat. Abia mai simțim trebuință de a face foc în odăi, ear' pe strade ne-am pute preumbla în haine de primăvară. În România timpul e tot cam asemenea, afară de Predeal și Impregiurime, unde mai sînt oare-care semne de iarnă, dar' nici pe departe nu ca în alți ani. În regiunile mai înalte ale munților însă zăpada este mare: la piscurile „Vîrful cu dor“, la „Om“ etc. zăpada poate să fie, după-cum ne spune un silvanist român, de 2—3 metri de groasă. G. Tr.

Pofta de mîncare a unui țeran boem. Foile împărtășesc următoarea întemplantare adevărată: În luna lui Decemvrie sosl la ospătăria din Poric, în Boemia, un țeran din Lucist, care cu pofta s'a de mîncare a pus pe toți în uimire. El a beut 60 de halbe (feli) de bere, și a mîncat 20 de cărtaboși, pe deasupra a mîncat 6 părechi de cărnați cu hrean și toate acestea le-a mîncat cu 6 pâni de câte 10 cr. Ceea ce a fost însă și mai de mirare, a doua zi după aceea a repetat același fel de bucate și în aceeași măsură! Fie-ți de bine!

Fumatul. Profesorul Nothnagel din Viena, într'o adunare a vorbit și a zis că fumatul nu are nici o înfrurire păgubitoare când e dus cu cumpătare și că poate fi suferit de ori-care om, sănătos, până la sfîrșitul vieții. E însemnat cum se obișnuște trupul omului cu încetul cu tutunul; numai din când în când face rău, și anume când se fumează țigări mai tari ca de obicei. Tutunul gādile nervii, pricinuește fumătorului plăceri și voe bună. Mulți fumători sînt triști, pentru-că nu au

fumat încă nici o țigare. Tutunul este mai puțin vătămător decît thea, ciaiul și alte beuturi ațîțitoare. La întrebarea: Când poate cineva să înceapă a fuma? a răspuns prof. Nothnagel: „Atunci, când este în stare a-și câștiga singur țigările“. Fumatul este o plăcere de paradă, pe care trebuie să și-o plătească cine fumează prin propria sa avere.

Cu cât se obișnuște cineva cu fumatul mai de timpuriu, cu atâta e mai rău și cu atâta mai vătămător pentru el, precum și pentru întreagă dezvoltarea sa, mai ales că tinerii nu știu să fie cumpetați. Cumpătarea și aici ca în ori-ce lucrare e de neapărată lipsă, pentru a pute ave adevărata plăcere și pentru a încungiura urmările păgubitoare. Când se arată semne vătămătoare, trebuie scăzut cu fumatul. În asemănare fumatul cel mai puțin vătămător este cu pipa, și mai ales cu pipă lungă și curat ținută. Fumatul țigaretelor e mai mult păgubitor și stricăcios. Cea mai vătămătoare dintre țigări este țigara de Havana. Medicii au încercat să extragă nicotina (așa se chiamă materia aceea gādilitoare, îmbătătoare ce face plăcere fumătorului) din tutun. Asta ar însemna a se da apă, cui cere vin, de oare-ce s'ar lua din tutun tocmai acela ce căutăm în el, partea plăcută, îmbătătoare.

Plopi moșnegi. Într'o grădină din orașul Dijon în Franca se află un plop, 40 metri înalt și avînd un triunghi care măsura de giur împrejur 14 m. Trunchiul este găunos și umplut cu ciment. Coroana (crengile) are o lărgime de peste 70 m. Vîrsta acestui plop uriaș este prețuită la 300 de ani.

În orașul german Breslau se află un plop de 258 ani.

Oarbă peste zi. Un doctor (medic) parisian a fost chemat în ajutorul unei fecioare de 18 ani, care nu vede decît noptea și la întunec. Bolnava lucră și cetește la întunec, întocmai ca omul sănătos la lumină, soarele însă îi pricinuește dureri așa că e nevoită să țina ochii închiși și să poarta cu vîl des peste zi. Așa cetim în zierele străine.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 8. Am doi viței destul de bine grijiți, însă pe grumazi s'au ivit niște pete rotunde, cari cauzează mîncărime mare, se tot freacă și scarpină, atâta, încât pelea rămâne fără peri și așa rămân niște pete albe, ce morb poate fi acesta și cu ce mi-as pute lecul juncuții?

Gr.

Ille Pan,
econom

Răspuns. Acest morb este pecinjine, bureți de pele (Sichen, bōrszeny) care se lățește prin contagiu de pe o vită pre alta, însă nu este împreunată cu ceva morb din lăuntru. Deslipind coaja sau scoarța de pe rană, aflăm sub ea pelea umedă și sângeroasă. Când scoarța de pe rană se deslipește singură, atunci vedem unde este rana o umezeală lipicioasă.

Asta se poate videca în modul următor: luăm o parte de fotogem cu patru părți olei de in, cu asta ungem pecinginea de mai multe-ori sau folosim următoarea unsoare din apotecă, care este destul de ieftină și bună Rp. Unquent praecip albi unc. semis (gram 17.500), se ungu ranele de 2 ori pe zi.